

Läkemedel och följsamhet.

Författare: Bertil Hagström

Förlag: Göteborgs universitet/Kompendiet (Avhandling)

Det finns en ”formel” för läkemedel: ”av det som skrivs ut köps två tredjedelar ut, av det som köps ut öppnas två tredjedelar, av det som öppnas konsumeras två tredjedelar”, dvs. en tredjedel av det som skrivs ut används. Denna myt har testats av Bertil Hagström i ett praktiskt experiment. Han har inte haft möjlighet att gå hela vägen, men bekräftar att av utskrivna hjärtkärlpreparat hämtades 66% ut. Genom att ringa upp och fråga hur patienterna mår efter någon vecka, ökar uthämtandet något bland kvinnorna, inte bland männen.

Ett annat fynd, som nog var känt i sak om än inte till sin omfattning, var att var fjärde expedition på apoteket hämtades ut av någon annan än den som skulle ha medicinen. Det innebär att apotekets möjlighet att ge muntlig information inte omfattar alla. Man kan fråga sig om apoteket skall ha den uppgiften, om det inte är en uppgift som förskrivande läkare skall sköta.

Trots avhandlingens titel innehåller den även ett andra tema, som inte i första hand har med läkemedel att göra, nämligen hälsoutvecklingen i ett 20 års perspektiv. Andelen personer inom upptagningsområdet som angav att de hade en långvarig sjukdom ökade från en femtedel till en tredjedel. Andelen med regelbunden

läkarkontakt fördubblades.

Författaren konstaterar samtidigt att större delen av de läkemedel, som tillkommit under den perioden, är avsedda för behandling av riskfaktorer, inte av sjukdom (ett konstaterande som också NEPI gjort; recensentens kommentar). Författarens kommentar är att förskrivning av läkemedel riktat mot en ”risk” innebär, att patienten upplever att man behandlar en sjukdom. Samtidigt konstaterar han att ju fler läkemedel som ordineras en och samma person, desto ”sämre är följsamheten” dvs. i självbevaringsdrift avstår man från multifarmaci!

Bertil Hagström är allmänläkare och har i sin avhandling samlat erfarenhet från många års verksamhet. Avhandlingen är skriven på svenska och en både spännande, roande och oroande läsning. Den är lättillgänglig, personlig skriven med exempel från vardagen och kan rekommenderas till allmän läsning, inte bara bland specialister utan även av annan personal, politiker och allmänhet.

Ingvar Karlberg
Redaktör SMT